

**Eesti
Taimekasvatuse
Instituut**

Talirukki saagi ja kvaliteedi kujunemine

Ilme Tupits

26.11.2013. Saku

Terasaagi suurus ja kvaliteet sõltub

sügisene algareng

talvitumistingimused

toitainete kättesaadavus ja omastatavus

umbrohtumine

taimehaiguste ja -kahjurite esinemine

seisukindlus

kasvuaegne ilmastik

õigeaegne koristamine

Külv

lepistüüpi populatsioonsort
seemne ühtlikkus ja hea idanevus
sordile sobiv külvisenorm
külvisügavus 2–4 cm

Eelviljad

**teravili ristiku allakülviga
ristikurohke põldhein
mustkesa**

Sordid: Elvi, Sangaste, Vambo, Tulvi

Külvisenorm: 500 idanevat tera m⁻²

Külviaeg

**optimaalne: augusti lõpp – septembri
algus**

hiline: pärast 10-ndat septembrit

Taimehaigused

- lumiseen

- **jahukaste**
- **äärislaiksus**
- **leherooste**
- **kõrrerooste**
- **kõrrenõgi**
- **punakaste**

tungaltera

Taimekahjurid

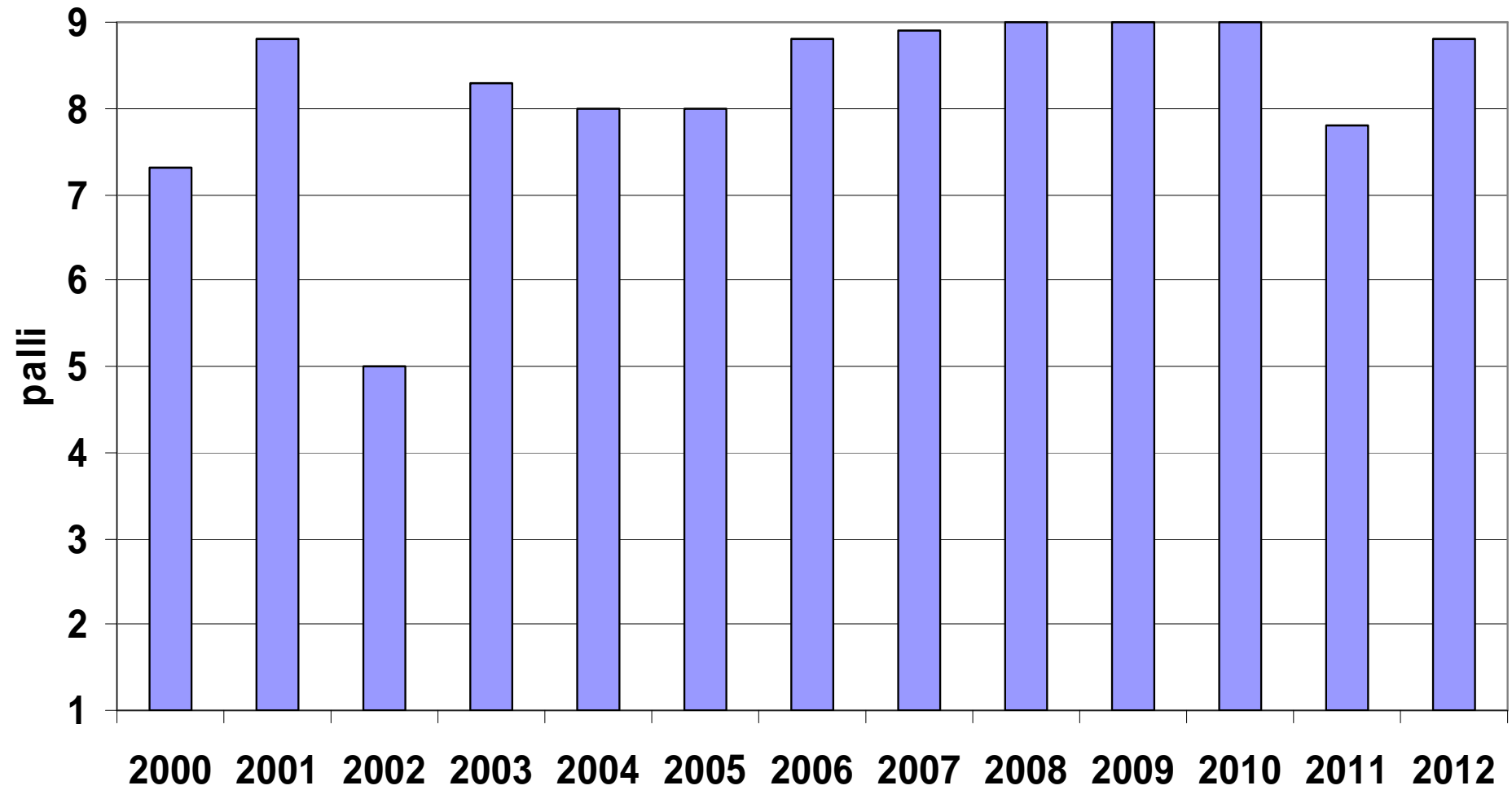
Umbrohud

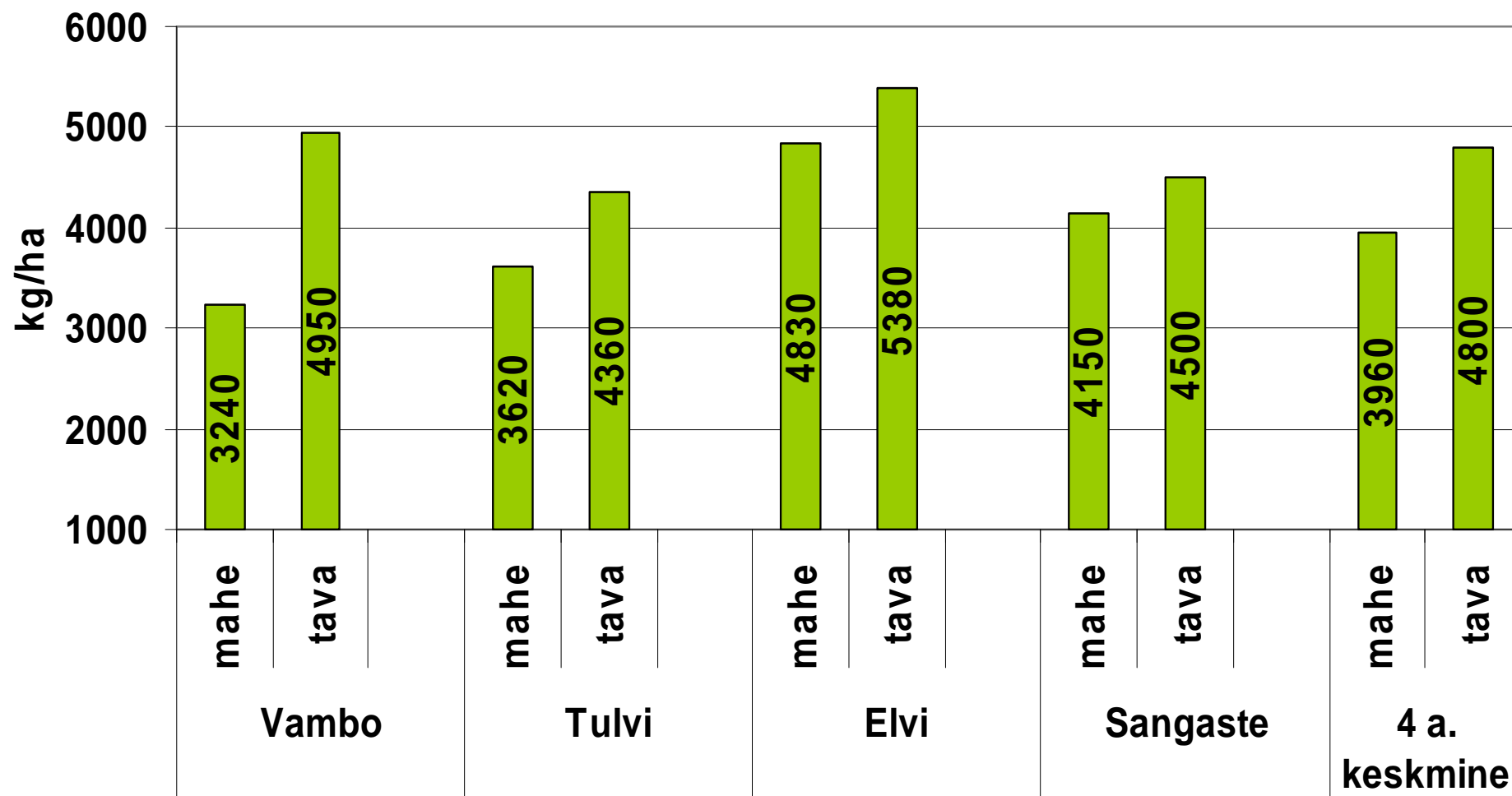
- **kesalill**
- **ohakad**
- **puju**
- **murunurmikas**

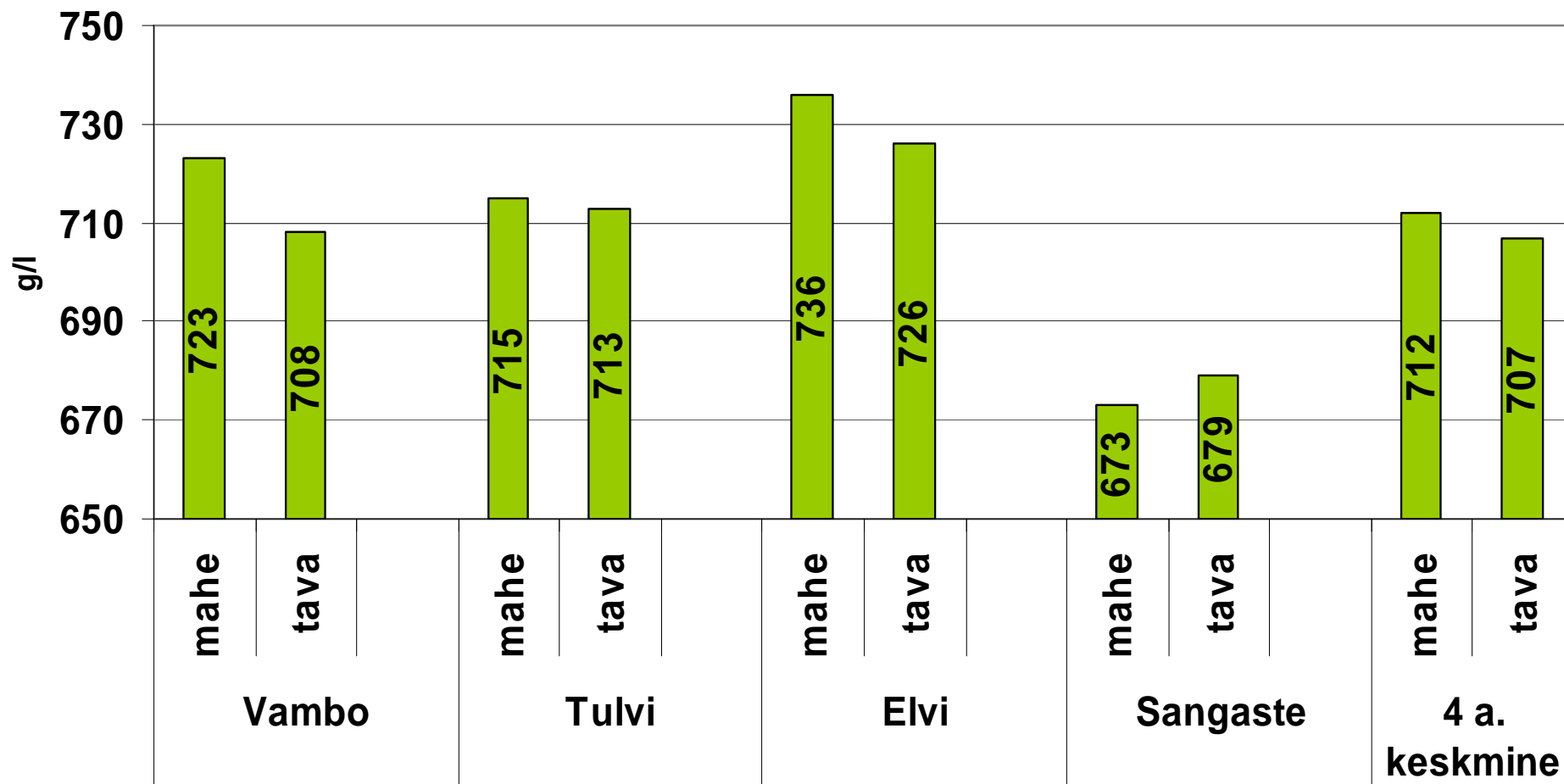
Talirukki talvekindlus

Talirukki saagid mahe- ja tavakatses 2009–2012

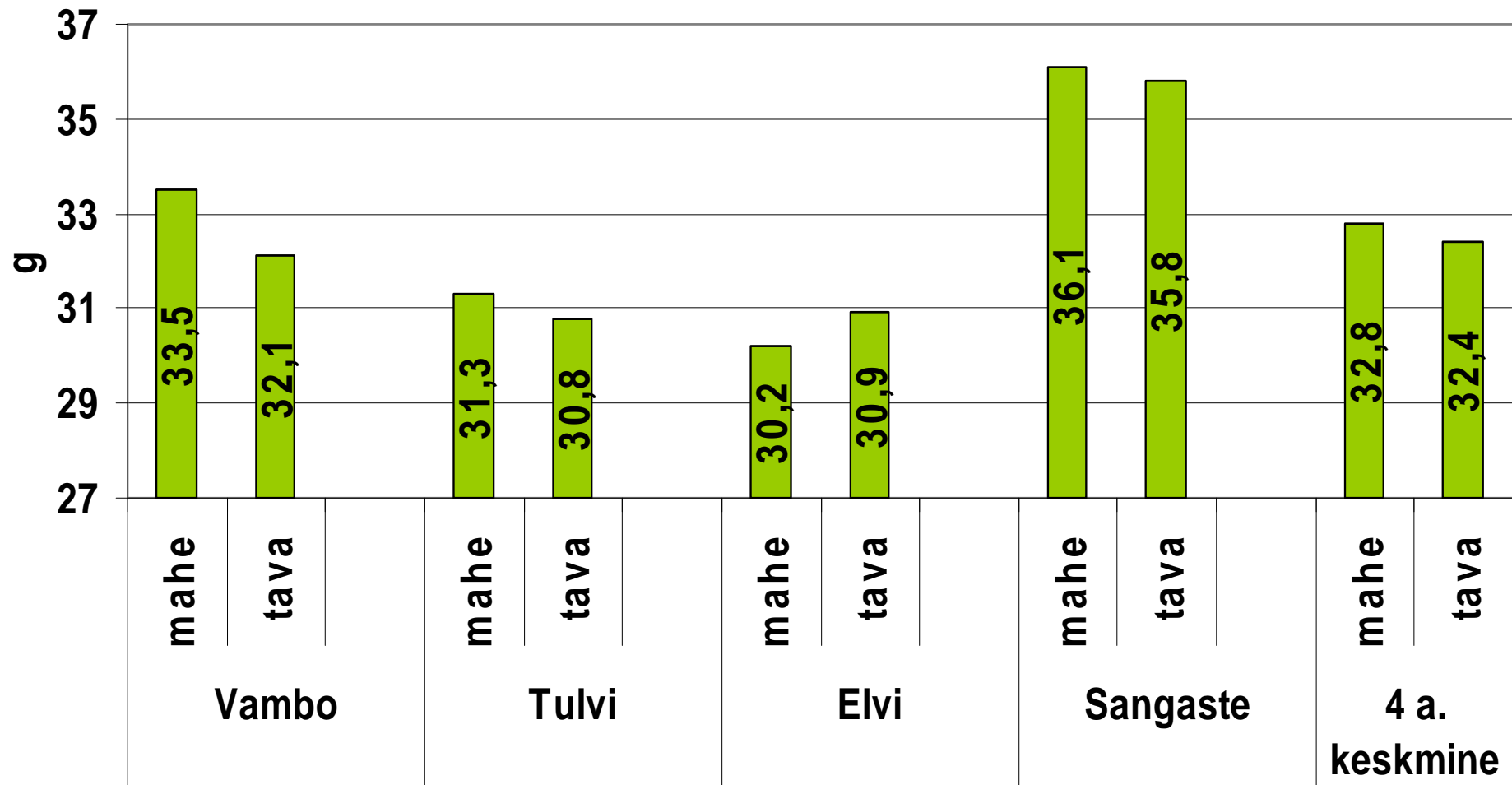

Talirukki mahumassid mahe- ja tavakatses

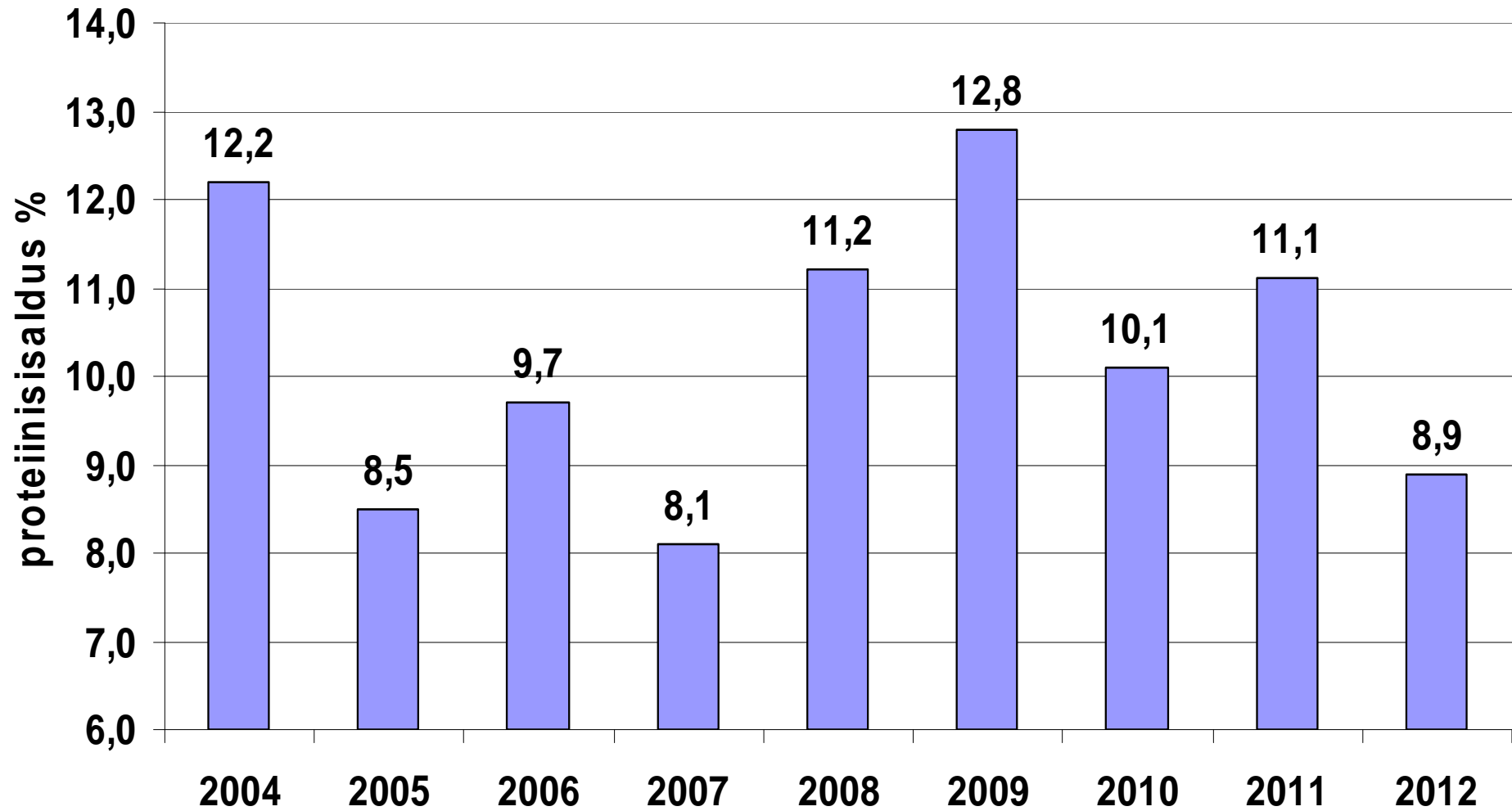

Talirukki 1000 tera mass mahe- ja tavakatses

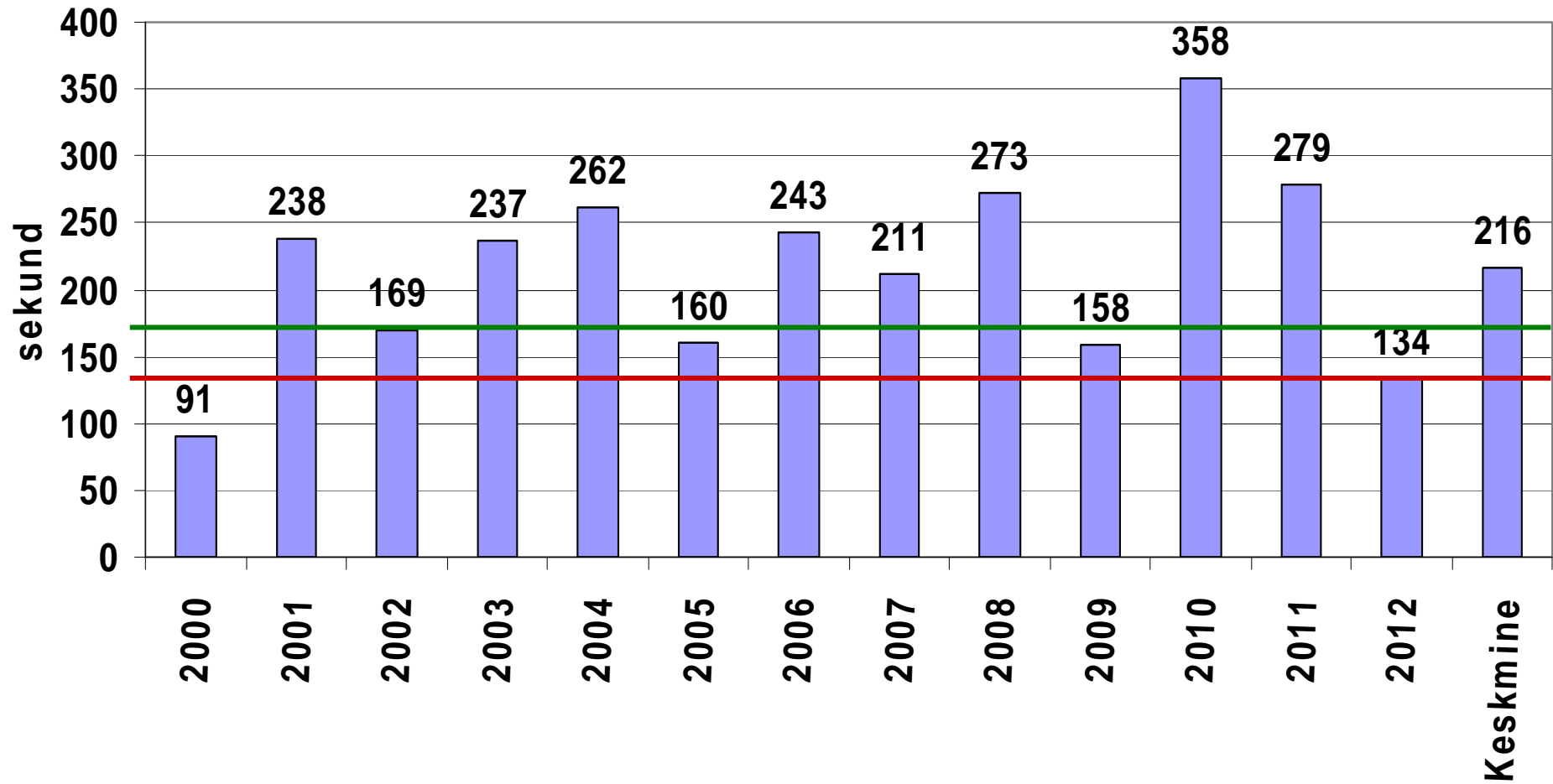

Talirukki proteiinisaldus kuivaines

Talirukki langemisarv

Kokkuostutingimused

- **Tartu Mill AS**

I – langemisarv min 160 sek, mahumass min 720 g/l

II – langemisarv min 120 sek, mahumass min 720 g/l

III – langemisarv min 90 sek, mahumass min 710 g/l

- Rukki terade niiskus max 14%, prügisisaldus max 2%, tungaltera max 0,1%.
- normaalse lõhna ja värvusega, haiguste- ja kahjuritevaba
- **Wiru Vili TÜ** www.wiruvili.ee
Mahevilja kvaliteedinõuded
- NB! Mahetootmist tõendav dokumentatsioon

Kokkuvõte

**sobiv eelvili ja tasakaalustatud väetamine
ilma mõju rukki kasvule ja arengule:**

**optimaalsel ajal külvatud rukis jõuab
koguda varuaineid talve üleelamiseks,
hilja külvatud rukis võrsub kevadel
rohked kõrvalvõrseid vähendavad saaki ja
halvendavad kvaliteeti**

**agrotehniliste võtetega tõrjuda
umbrohtusid, taimehaigusi ja -kahjureid**

Kokkuvõte

- **saagi suurust mõjutavad sügisene areng ja talvitumistingimused**
- **mahumass võib sõltuda külviajast, külvisenormist ei sõltu**
- **tuhande tera mass külviajast ja külvisenormist ei sõltu**

Kokkuvõte

- **optimaalsel ajal külvates võib olla külvisenorm väiksem, hilja külvates suurendada külvisenormi**
- **maheviljelusse sobivad 'Elvi' ja 'Sangaste', viljakatel muldadel ka 'Vambo' ja 'Tulvi'**

**Eesti
Taimekasvatuse
Instituut**

Täna teid!

Kontakt:

ilme.tupits@etki.ee